1939 ий
6
МАЙ
№ 37 (536)
Акше 5 ыр.

9-ше ИИ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушнызак!

Ӱрвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден горком орган

Первомайский демонстраций Йошкар-Олаште. Трибунышто ВКП(б) обком секретарь Кушнарев, МАССР Верховный Совет Президиум председатель Кавалеров йолташ-шамыч да комсомол лӱм дене Пинаев йолташ приветствоватла.

Фото М. Чуршуковын.

БОЛЬШЕВИСТСКИИ ПЕЧАТЬ КЕЧЕ

Таче чумыр Советский эл первый русский кажне кечын лекше массовый пашазе газета „Правдам" Ленин ден Сталинын основатлыме исторический датым палемда. 1912 ийын 5 май—большевистский правдан первый номерже лекме кече—шемер-шамычын кугу пайремже лийын да ончыкыжат кугу пайремжак лиеш. „Правда" газетын лекмыже лӱмеш советский калык Печать кечым—большевистский печатьын вийжым боевой ончымашым эртара.

Социалистический строительствын чыла этапыштыжат партийын эн виян да эн писе орудийже большевистский печать лийын. Коммунистический обществым ыштыме кызытсе эпохышто тудын значенийже адакат утларак кугу лиеш.

Партийын важнейший задачыже, пырдыж газета-шамыч гыч тӱҥалын центральный газета-шамыч марте,—шемер-шамычлан коммунистический воспитанийым пумаш. Паша дек, государство дек, общественный собственность дек социалистический отношений правилым шемер шамычын сознанийышкышт пурташаш верч кучедалмаште мемнан эпохысо большевистский печать—вашталташ лийдыме орудий.

Советский печать—кумда критикым организоватлыше да тошто наследийын кодшыжым, тиде наследийын кодшыжым нумалше-шамычым: социалистический трудовой дисциплинын дезорганизаторжо-шамычым калык достояньийжым шолыштшо-шамычым, разгильдяйство, бесхозяйственность, бюрократизм, мелкобуржуазный собственникын привычкыжым нумалше-шамычым разоблачитлыше орудий.

Мемнан кечыласе большевистский газета—калыкын советский патриотизм чувствыжым, коммунизм ыштышаш верч самоотверженно пашам ыштыме да кучедалме чувствым, революционный бдительностьым, Ленин—Сталин партийлан беззаветный преданностьшым воспитатлымаште кугу виян средство.

Большевистский газета-шамычын миллион дене читательышт культурно-политический шотышто пеш кугун кушкынят. Газета дек нунын требованийышт кугу. Тудын деч, коллективный агитатор, пропагандист да организатор деч, коммунизм строительствын тӱрлӧ ответственный участкылашкыже партийын пытартыш ийлаште выдвигатлыме у кадр-шамыч шке пашаштышт кажне кечын полышым да руководствым вучат.

Нине кадр-шамычын сай опытыштым, нунын кушмыштым, марксизм-ленинизм теорийым овладеватлыме, нунылан поручитлыме пашан техникшым овладеватлыме пашаштым ниgунамсе деч коч сайын ончыктымаш газета-шамыч деч требоватлалтеш.

Пропаганда шотышто печатьын задачыже-шамыч поснак кугу улыт. Нуно „ВКП(б) историйын краткий курсшым" лукмылан лийын партийный пропагандым шындыме нерген ВКП(б) ЦК-н специальный постановленийыштыже ончыкталтынып. Нуно партийын XVIII с'ездыштыже Сталин йолташын ыштыме докладыштыже пеш чаплын каласалтыныт.

1939 ийсе Печать кече социалистический соревнованийын да тудын высший формыжо стахановский движенийын у под'емжо условийыште палемдалтеш.

Элыште Кумышо Сталинский Пятилетка лӱмеш социалистический соревнований кумдан шарлен. Печать кызыт стахановский движенийын задачыже-шамычым поснак сайын да конкретно пропагандироватлышаш. Сай стахановский опытым да поснак коллективный массовый стахановский достижений-шамычым кумдан шараш кӱлеш. Печатьын эн первый долгшо—пӱтынь коллектив-шамычын: цех, завод, фабрик, колхоз, совхоз, МТС-шамычын пашан стахановский методышкыжо вончымыштым систематически, упорно добиватлаш. Рационализаций ден производствым усовершенствоватлыме вопрос-шамыч, калык озанлыкысе пашаеҥ-шамычын творческий мысльышт, предприятийлаште, колхозлаште, совхозлаште, МТС-лаште, учреждений-лаште пятилетний планын задачыже-шамычым шуктымаш ден кылдалтше чыла вопрос дене шемер-шамычын предложенийышт печатьыште ужшашлык верым налын шогышаш.

Большевистский печатьын вийже кеч кунамат тудын шемер масса дене, рабселькор-шамыч дене, актив дене, лудшо-шамыч дене кӱрылтдымашын кылдалт шогымаштыже лийын. Кызыт Кумышо Сталинский Пятилеткын задачыже-шамыч ончылно газета-шамычын масса дене кылдалтмышт шӱдӧ гана шукемшаш.

Ме Печать кечым парадлэн огыл палемдена. Мемнан газета, журнал, издательство-шамычын паша вопросышт йыр критика да самокритика—Визымше майын—печатьым ончымашын эн важный лозунгыжо. Газета-шамычын ситыдымашыштым читатель-шамыч массын кумдан критиковатлыме негызеш гына большевистский печатьым лӱдде, ӱшанымаш дене, успешно ончыко наҥгаяш лиеш, тыге велэ тудым Кумышо Сталинский Пятилеткын требованийже кӱкшытыш шындаш лиеш.

ПЕРВОМАЙСКИЙ ПАРАД КРАСНЫЙ ПЛОЩАДЬЫШТЕ

Жап 9 часат 45 минут. Парадым командоватлыше Советский Союзын маршалже С. М. Буденный йолташ площадьыште да тушко ушнышо ӱремлаште правильный квадрат дене строитлалтше войскам ончен пытара.

10 час. Мавзолейын пурла крылошкыжо Сталин, Молотов, Каганович, Калинин, Микоян, Андреев, Шверник, Берия, Маленков, Булганин, Димитров, Щербаков, Шкирятов, Литвинов, Кузнецов, Ярославский, М. М. Каганович, Фадеев, Горкин, Пронин да моло йолташ-шамыч кӱзат. Трибунлаште улшо-шамыч Сталин йолташым да партий ден правительство руководитель-шамычым кӱдырчӧ семын совым кырен да „Ура" кычкырен вашлийыт.

Кремльын Спасский капкаже гыч Оборона Калык Комиссар Советский Союзын маршалже К. Е. Ворошилов йолташ лектеш. Парадым командоватлыше Советский Союзын маршалже С. М. Буденный йолташ деч рапортым приниматлымек, Калык Комиссар войскам об'езжатла, тудо нунын дене здоровитла да международный Первый Май пайрем дене саламла.

Войска об'езд пытыш. К. Е. Ворошилов йолташ мавзолей трибуныш кӱза. Тудо ВКП(б) Центральный Комитет ден СССР Правительствын поручениймышт почеш красноармеец, командир, комиссар ден политработник-шамычым, пашазе, колхозник-шамычым да мемнан родинысе чыла шемерым, зарубежный эллас пашазе классын представительже шамычым саламла да нуным пролетарский Первый Май пайрем дене поздравлятла.

Шке речьшым ойлен пытарышыжла, Ворошилов йолташ провозглашатла:

— Виян лийже мемнан великий Сталин! Ура!

„Ура" кычкырымаш площадь мучко кӱдырчӧ семын йоҥгалтеш. Оркестр „Интернационалым" шокта. Пайрем салютын 60 гана орудийный лӱймаш йӱкшӧ южым чытырыкта. Йошкар Армий часть-шамычын торжественный шествийже тӱҥалеш.

Военный академийын питомецше-шамыч трибуна ончыч рыҥ тошкалын эртен каят.

Площадьыште велосипедист связист-шамыч служебный пий-шамычым вӱден кудалыт. Трибуна ончыч мотоциклист-пулеметчик-шамыч пеш писын эртат. Нунын почеш пулемет дене вооружитлалтше связист, зенитчик шамыч автомашина дене каят, прожекторный часть-шамыч эртат.

Ворошиловский залп-шамыч тушманлан лӱдыкшӧ да чылам сеҥыше вий-шамыч лийыт.

Танк-шамыч толмым площадь одобрений дене вашлиеш. Быстроходный машина-шамыч площадь гоч моткоч писын эртен каят.

Кечывал жап годым, кунам площадьыш шуко тӱжем ан демонстрант-шамыч колонна пурен, первомайский канде каваште воздушный парад тӱҥалын, тушто 603 тӱрлӧ самолет участвоватлен.

Млавдыште да южышто лийше первомайский парад тиде Пашазе - Кресаньык Йошкар Армийын вийжым да крепостьшым куатле демонстрироватлымаш ыле, большевик-шамыч великий партий йыр, Сталин йолташ йыр сплотитлалтмашым демонстрироватлымаш ыле.

ПЕРВЫЙ МАЙ ПАЙРЕМ ЙОШКАР-ОЛАШТЕ

Кава тӱрым йошкар знамя семын тӱрлен, шӧртньӧ йоллажым йырым-ваш шарен майский кече лекте. Тиде кажнышат тыгай мотор кечыште эррак кынелаш, первомайский демонстрацийыш у платым, сай костюмым чиен каяш тыршен.

Ола уремла-шамыч первомайский пайрем вургемым чиеныт. Учреждений, школла-шамычым лойгалтше йошкар знамя, плакат, лозунг да вождь-шамычын портретышт дене сӧрастарыме.

Ола уремла-шамычгыч колонна почеш колонна йошкар знамям, партий ден правительство вуйлатыше-шамычын портретыштым, лозунг-шамычым нӧлтен куан мурым мурен юбилейный площадьыш ошкылыт.

Снимкыште: Йошкар-Олаште первомайский митингыште пионер-шамыч лӱм дене Муза Коваленко приветственный мутым ойла.

Фото М. Чуршуковын.

Юбилейный площадь демонстрацийыш толшо пашазе, колхозник, интеллигенций, пионер да тунемше-шамыч дене темын. Кажне арун, чаткан чиен, кажнын шӱргӧ - вылыштышт куанымашым ужат.

10 шагат жапыште трибуныш ВПК(б) Маробком секретарь Кушнарев, МАССР Верховный Совет президиум председатель Кавалеров, МАССР Совнарком председатель Абрамов йолташ да моло йолташ-шамычат кӱзат. Митингым кӱчыкын ойлен, ВКП(б) горком секретарь Тукманов йолташ почо. ВКП(б) Обком лӱм дене Кушнарев йолташ, МАССР Верховный Совет Президиум да Совнарком лӱм дене Кавалеров йолташ митингым приветствоватлышт. ВЛКСМ Обком да горком лӱм дене Пиваев йолташ, оласе пионер-шамыч лӱм дене Васянина йолташ да молат приветствоватлышт. Оласе пионер пӧртысӧ пионер-шамыч лӱм дене Коваленко йолташ митингым приветствоватлыш да Коммунистический партийлан пеледышан букетым подаритлыш. ВКП(б) Обком секретарь Кушнарев йолташ пеледыш букетым налмек пионер шамычлан,—партийлан темдан эн сай подаркыда отлично тунеммашда лиеш,—манын желатлыш. Митингыш погынышо-шамыч тӱнямбалсе пролетариатын вождьшо, уло прогрессивый человечествын генийже Сталин йолташлан приветственный письмам приниматлышт.

Митинг пытымек трибун воктеч знаменоносец-шамыч колонна, тудын почеш военизированный, учлет, физкультурник-шамыч, пашазе, интеллигенций, тунемше, пионер колонна-шамыч эртышт. Первомайский демонстраций советский калыкын шке вийыштым, шке единствоштым, эл аралаш ямде улмым ончыктышо демонстрацийыш савырнен.

И. РОЖКИН.

НЬЮ-ИОРК

В. Коккинаки ден М. Гордиенко йолташ-шамычлан

Москва—Северный Америка выдающийся перелетым сайын завершитлыме дене тендам шокшын саламлена.

8.000 километрым 22 шагатат 56 минутышто ыштыме тендан перелетда мужественный отважный советский летчик-шамыч мировой авиацийын пеш нелэ задачыже-шамычым успешно решитлен кертыт манын ончыктен.

Тендам ӧндалына, тазалыкым желатлена да тендан киддам пенгыдын кормыштена.

СССР Правительствын поручитлымыже почеш В. Молотов, И. Сталин.

Москва—Америкын соединенный штатше-шамыч беспосадочный перелетым организоватлыме шотышто правительственный комиссийын увертарымыже

Коккинаки ден Гордиенкон Москва—США маршрут дене 1939 ий 28 апрель 4 шагатат 19 минутышто (московский жап дене) тӱҥалме перелетышт 29 апрельыште 3 шагатат 15 минутышто Северный Америка (Канада) Мискоу островеш пытаралтын.

Самолет тыгай маршрут дене чоҥештен: Москва — Тронгейм (Норвегия)—Рейкьявик (Исландия)—Кап Фарвель (Гренландийын южный мучашыже) — Сев. Америка, тура корно дене 6.516 километрым 22 шагатат 56 минутышто эртыме (самолетын фактический корныжо ятыр утларак ыле—8.000 километр наре, тидыже шагатыште 348 километр лийын).

Чоҥештымаш тиде трассылан характерный улшо усложненный метеорологический обстановкышто эртен. Чоҥешташ тарванен кайме деч ончыч пуымо йӱгече прогноз, Нью-Йорк район деч посна, оправдатлалтын, тушто, Вашингтонский Йӱгече Бюрон увертарымыже почеш, облачностьын умеренный кӱкшытшӧ вучалтын. Корнышто самолет кум циклоным эртен, Гренландия марте ӧрдыж гыч да ваштарешла пуышо мардежым да Гренландия деч Св. Лаврентия залив марте шеҥгечла пуышо мардежым вметлен. Циклонын письн каймыжлан кӧра Нью-Йорк районышто да тудын деч северо-восточнышто йӱгече ятыр начаремын, тушто ӱлыкшӧ да куатле облачность лийын, кудын годым волен шичмаш пеш нелемын.

Кеч кузе гынат Нью-Йорк дек каяш желатлен, экипаж шкенже корным героический ыштен каен. 9.000 метр кӱкшытыш лектын, но йӱдын чакеммыже да нӧлтесе ӱмбалныже начаремммыже тудым Св. Лаврентия залив дек пӧртылаш да Мискоу островеш вынужденный посадкым ыштыш заставитлен.

Моткоч йӧндымӧ, купан почвыш волен шичме годым самолетышто повреждений лийын, летчик-шамыч гыч иктыже кушталгын сусырген.

Пӱтынь полет жапыште материальный ужаш: самолет, мотор-шамыч, радиостанций да чыла прибор-шамыч пашам отказыде ыштеныт.

Самолетын чоҥештен кайме жап гыч волен шичмыже марте Московский радиостанций - шамыч тудын дене связым чарныде кученыт. Кайме корно мучко самолет борт гыч 70 увертарымашым приниматлыме.

Правительственный Комиссий шотла: Советский Союз Герой Коккинаки йолташын да штурман Гордиенко йолташын тыгай условийыште чоҥештымышт выдающийся улеш. Экипаж чоҥештымаште моткоч кугу героизмым да кугиӧ мастерством ончыктен.

Комиссий поснак палемда: „Москва" самолетын Мискоу островыш волен шичмыже, шкенжын сложностьшо да шуктатлымыже почеш, Удд островыш Чкаловын волен шичмыже деч вара кокымшо героический волен шичмашлан заслуженно шотлалт кертеш.

Ниме сведений-шамыч почеш, экипаж Нью-Йоркыш 30 апрельыште вучалтеш.

Правительственный Комиссий.

22 еҥ ПВХО значокым налыч

Больше-Чигашевский ялысе комсомолец-шамыч ден несоюзный молодежь (Йошкар-Ола район) госрабфакын преподавательже Плотников Сергей Осиповичын инициативше дене 1 май пайремлан ПВХО значоклан нормым сдатлаш виян ямдылалтыч. Лӱмын кружокым организоватлыме ыле. Кружокым Плотников йолташ вуйлатен шогыш. Тудо кок арня годым регулярно занятийым эртарыш.

28 апрельыште 22 еҥ зачетым сдатлышт. Кызыт нуно чыланат ПВХО значокым налыныт.

Н. С. Лекайн.

* * *

У-ТОР'ЯЛ. Старо-Тор'яльский средний школышто тунемше-шамыч оборонный значок-шамычлан нормым сдатат. Шукерте огыл 7 еҥ БГТО значоклан да 5 еҥ ГТО значоклан нормым сдатленыт да значокшымат налыныт. Кызыт ГСО да ПВХО дене нормым сдатлаш ямдылалтыт.

И. Егошин.

* * *

Тыгак Токтамыжский неполный средний школыштат (Шернур район) первый майлан осоавиахимский организацийыште 36 ГСО, 5 ЮВС значкист-шамычым ямдылен.

М. Тымбаршев.

Осоавиахимыште политический пашам решительно саемдаш

Республикыште оборонный пашам саемдыме нерген осоавиахимын МАССР-ысе ЦС III пленумын да ВКП(б) Обком ден ВЛКСМ Обком Бюрон решенийышт деч вара ятыр осоавиахимовский организацийлаште политический паша саемын. Тидым теве тыгай пример-шамыч подверждатлат: 1939 ий 1 кварталыште республикысе осоавиахимовский организаций 30000 еҥлан кушкын, колхозлаште 400 первичный организацийым организоватлыме. ВКП(б) XVIII с'езд вашеш республикысе осоавиахим член-шамыч родина-авалан тӱжем дене оборонный подарка-шамычым ямдыленыт. 7000 тӱжем утла ВС, ПВХО да моло значок-шамычлан нормым сдатленыт. Лу тӱжем дене шемер-шамыч осоавиахимын кружоклаштыже военный пашам тунемыт.

Осоавиахимын первичный организацийже-шамыч организационно-политический пеҥгыдемдыныт, шкеныштын боеспособностьыштым да мобилизационный ямдылыкыштым эше чотырак нӧлтеныт. Кызыт первичный организаций-шамыч чыланат Кумышо Сталинский Пятилетка лӱмеш социалистический соревнованийыш ушненыт, родина-авалан оборонный подарка-шамычым ямдылат, ВКП(б) XVIII с'ездын материалже-шамычым изучатлат.

Массово-политический пашам ятыр саемдыме, но тидын дене пырляк южо вере але осоавиахимыште политический пашам аклыдыме руководитель-шамычат улыт. Нуно райсовет президиумлаште да первичный организацийлаште политический вопрос-шамычым пеш шагал обсуждатлат. Политический тема дене лекций, беседа, доклад пеш шагал эртаралтеш. Теве осоавиахимын Сернурский райсоветше (председатель Половников), Пектубаевский райсовет (Шабалин), Йошкар-Олинский райсовет (Ершов) да молат тиде пашам начар вуйлатат.

Кызыт осоавиахимовский руководитель-шамыч осоавиахимыште политический пашам кӱлеш кӱкшытыш нӧлталаш обязан улыт. Осоавиахимыште вредитель-шамычын последствийжым писын да йӧршеш ликвидироватлен пытарашлан эн ондак осоавиахим член-шамыч коклаште политико-воспитательный пашам решительно нӧлталаш кӱлеш. Кызыт осоавиахимыште комиссар ден политработник шамычын рольыштым нигунамсе деч кӱшкӧ нӧлтыман. „Беззубий" комиссар-культработник, комиссар-хозяйственник да политработник-шамыч деч решительно освободитлалташ кӱлеш. Осоавиахимыште шӱдӧ да тӱжем дене политический грамотный, проверенный, Ленин да Сталин партийлан мучкак преданный коммунист ден комсомолец-шамыч улыт. Нуным осоавиахим советлашке да учебный пунктлашке комиссарлан, политруклан, политрукын заместительже ден помощникшылан лӱдде выдвигатлыман.

Осоавиахимын командирже ден политработникше-шамычлан ВКП(б) XVIII с'ездын решенийышт-шамыч негызеш пеш писын шке пашаштым перестроитлашышт кӱлеш. Тыге гына осоавиахимовский организацийлаште оборонный пашам образцово шынден керташ лиеш. Тыгай руководитель гына метко лӱяш моштышо, военный техникым шке кидыш налын кертше, мемнан пеледалтше социалистический родинам кеч кунамат аралаш ямде улшо патриот-шамычым воспитатлен кертеш.

А. Салмин — МАССР-ысе Осоавиахим Ц С председательже.

„Серп и молот“ колхозым кызытак пеҥгыдемдыман

„Серп и молот“ колхозын (Куженерский район) ситыдымашыже нерген газетлаште ятыр возалтын. Туге гынат, колхозын руководствыжо нине сигнал-шамыч гыч ситыдымаш-шамычым пытарашлан нимогай выводымат ыштен огыл.

Телым уржам иленек кыреныт да складыш оптеныт. Уржам варажым кошташ кӱлеш ыле. Но колхоз правлений тиде пашам ыштен огыл. Санденак колхозын складыштыже 1500 пут наре уржа ырен да шўяш тӱҥалын.

Качество ончышо инспектор И. Л. Смирнов 22 апрельыштак уржам шўймаш деч аралашлан кӱлешлык мерым приниматлаш предложенийым ыштен ыле. Тиддеч варат правленийлан напоминанийым ятыр гана ыштыме. Но правлений тачат мерым ок приниматле.

Вигак каласаш кӱлеш, „Серп и молот“ колхозын руководствыжо шошо агам эртарыме нерген правительствын установитлыме срокшым кӱрлаш тӧча. Колхозышто трудовой дисциплиным пеҥгыдын шындыме огыл. Склад вуйлатыше Н. А. Рыбаков йўын велэ коштеш. Чӱчкыдынак киндым ужала. Ужалаш киндым ала кушто муэш, умлаш йӧсӧ. Май пайрем кечылаште склад гыч ўдышашлык шурнымат колтен кертын огыл, лапашла йўын ыле. Колхозник-шамыч шкеак складым почныт да ўдышаш шурным шупшыктеныт.

Колхоз правленийын руководствыштыжо вредный практика улмылан лийынак кум каван клевер шўйыт. Кызыт ўдаш клевер нӧшмӧ ок сите.

Имне-шамыч начар пукшалтыт. Имньылан пукшышашлык сай олымым ужаленыт, кызыт имне-шамыч пелэ шўшӧ олым дене пукшалтыт.

Колхоз правленийын председательже Г. Ф. Бурков йолташ колхозым пеҥгыдемдышаш да тудын поянлыкшым кугемдышаш верч ок тыршэ. Бурков йўаш пеш йӧрата. Тыгак правлений член-шамычат М. Ф. Кропачев, Ф. Я. Петухов, Е. Г. Иванаев, И. Е. Целищев чӱчкыдынак йўыт.

Ревизионный комиссий колхозышто безобразий-шамычым ужеш гынат, тӧрлаташ ок тыршэ. Комсомольский организаций колхоз паша деч йӧршеш ӧрдыштӧ шога. Комсомольский организацийын секретарьже Р. Т. Иванаев эре йўэш, йўмашке молодежым шупшеш.

Колхозышто правлений могырым критика ден самокритикам пызырымаш факт уло. Кӧ правленийын ситыдымашыжым тўжвак лукташ тырша гын, тудлан „ўчӧ“ вашке шукталтеш. Ме умбакыжым тыгай положенийым чытен огына керт. Районный партийно-комсомольский да советский организаций-шамыч деч ситыдымашым тӧрлаташлан кӱчык жапыште полышым пуаш йодына.

Колхозник-шамыч.

Районышто эн ончыч ўдаш лектын

РОНГО. „У пасу“ колхоз Кумышо Сталинский Пятилетка лӱмеш социалистический соревнованийыш ушнен, шошо агалан сай ямдылалтын. Колхоз 24 апрельыште ял совет кӧргыштӧ эн первый клевырым ўдаш лектын. Первый кечыште 18 гектарым ўдымӧ. Сеялка дене ўдышӧ Яваев йолташ кечаш пашанормым 150 процентлан темен.

С. Никитин.

СЛАВИНА ПРИМЕРНЫЙ КОМСОМОЛКА

Кужмаринский больницыште (Ронго район) самырык комсомолка Славина йолташ акушеркылан пашам ышта. Тудо акушерский пашам йӧрата да честь дене шуктен толеш. Азам ышташ толшо ўдрамаш-шамыч дек пеш вежлыво обращатла. Азан вате-шамычын йодмыштым кеч кунамат шуктен шога. Садланак азан вате-шамыч Славинам уважатлат.

Славина йолташ активный общественница. Тудо РОКК организацийын председательжылан да пырдыж газетын редакторжылан пашам ышта. Партийын XVIII с'ездше вашеш 15 ГСО значкист-шамычым ямдылен шукташ обязательствым налын ыле. Налме обязательствыжым честно шуктен, 15 значкист олмеш 50 значкистым ямдылен.

Славина йолташ Кумышо Сталинский Пятилетка лӱмеш социалистический соревнованийыш ушнен. Тудо кызыт тыгай обязательствым налын: тений 25 ГСО значкистым ямдылен шукташ да шошо ага жапыште колхозник-шамыч коклаште гигиена нерген беседым эртараш.

Тидын ден пырля тудо шке шинчымашыжым кажне кечын нӧлта. „ВКП(б) историй краткий курсым“ самостоятельно изучатла. Кызыт кумышо главам изучатлен пытарен.

Адак Славина йолташ больница пашаеҥ-шамыч коклаштат ВКП(б) XVIII с'ездын материалже-шамычым умылтара. С'ездовский материал-шамычым тунемаш 17 еҥ коштыт.

Кужмаринский территориальный комсомольский организацийыште Славина йолташ эн примерный комсомолкалан шотлалтеш.

И. Виноградов.

Кугу производственный под'ем

У-Тор'ял. Московский „Красный пролетарий“ завод коллектив ден Марийский бумажный комбинат коллективын обращенийыштым обсуждатлымек, районышто шукэ колхоз, МТС, предприятий да учебный заведений-шамыч Кумышо Сталинский Пятилетка лӱмеш соревнованийыш ушненыт.

Теве республикын знатный комбайнержо В. М. Домрачев 1939 ийсе кеҥеж паша сезонышто „Коммунар“ комбайн дене 600 гектар шурным поген налаш да 600—700 кило горючийым экономитлаш обязательствым налын. Уборкым образцово эртарышаш верч комбайнер Бастраковым соцсоревнованийыш ўжын. Бастраков йолташ тиде вызовым приниматлен да Н.-Тор'ял МТС-ын комбайнер ден тракторист-шамычым соревнованийыш ушнаш ўжын.

„Красный восход“ колхозын (Оршинский ял совет) знатный льноводкаже Полевщикова йолташ шке звенаже дене ик га гыч 10 центнер деч шагал огыл чапле йытын продукцийым налаш обязательствым налын. Звено шошо ага пашалан сайын ямдылалтын.

„Большевик“, „Шаблатнур“, „Красный восход“, да ятыр моло колхоз-шамыч гектар гыч 100 пуд деч шагал огыл шурным налшаш верч кучедалыт.

Н.-Тор'ял МТС дирекций улшо чыла ситыдымашым содор тӧрлатыш, шошо агалан образцово ямдылалт шуаш, тракторный паркым, моло прицепной инвентарьым лишыл 2—3 кечыште сай качество ден ремонтироватлен шукташ, сезоныштто кажне СТЗ трактор дене 750 га деч шагал огыл, СТЗ—НАТИ трактор дене 1500 гам, ЧТЗ дене 2000 гам куралаш да тений 44 ўдрамаш трактористкам ямдылен шукташ обязательствым налын.

Селькомыш ушнен шогышо комсомолец-учитель-шамыч Косоротов, Веселов, Кабанова, Веселова, молат соревнованийыш ушнен проверочный испытанийым сайын эртараш, шке шинчымашым эреак нӧлтен шогаш, ВКП(б) историйым да ВКП(б) XVIII с'езд материалым тунемаш обязательствым налыныт.

Тыгак мебельный мастерскойышто пашам ыштыше-шамыч Чернов, Чучалин, Домрачев, Бастраков паша нормым 145—184 процент мартен темен шогат. Тыге мастерской март тылзысе производственный планым 111 процентлан темен. Мастерской квартальный планым досрочно темышаш верч кучедалеш.

М. Соколов.

Снимкыште: Вохотинский промколхозын (Сотнурский район) стахановецше комсомолец Григорьев Павел Егорович.

Фото М. Чуршуковын.

СТАХАНОВСКИЙ ОПЫТ ДЕНЕ ОБМЕНИВАТЛЫМАШ

Тракторный бригада ўдымаште

Тракторный бригадыште пашам кузе сайрак организоватлаш лийме нерген да вуйнылан тиде шотышто полшымо нерген тракторист ден трактористка-шамычым декем чӱчкыдынак обращатлат.

Кодшо ийын мемнан кок ХТЗ—НАТИ тракторна ыле. Кажне машина дене ме, ўдыр-шамыч, сезонышто 2.604 гектар гыч вырабатыватленна да всесоюзный первенством кучедал налынна. Мемнан бригада конвейер семын пашам ыштен—ик часат, ик минутат эрамеш йомын огыл.

Ме даже кажне мелочьым ужаш да шотыш налаш тыршен улына. Мемнан тракторна 1938 ийыштат кодшо ийласе семынак Сталинский область, Политотдел лӱмеш колхозын пасуштыжо пашам ыштен. Тиде колхозышто севооборотым пуртымо, тудын мландыжым ме сайын шинчена. Ўдымӧ пашалан тӱҥалме деч ончыч ме планым составитлена, тушто ик участок гыч вес участкыш коштмо маршрутым разрабатыватленна.

Кажне участкыштат шогалме верым мый туге ойырэш тӧченам, чтобы машина-шамыч холостой перегоным кеч кузе гынат шагалрак ыштышт.

Мемнан трактор-шамыч кок смена дене пашам ыштеныт. Трактористка шамыч машинам икте-весыштлан кечыште кок гана—эрдене да кастене сдаватленыт. Смена годым пӱтынь бригада присутствоватлен. Поручатлен пуымо пашам да шкенын верым кажныштат паленыт. Пашам пытарымеке трактористка эн первояк тракторым пурак деч да лавыра деч эрыкта. Прицепщик тиде годым плугым смазыватлен. Варажым нуно пеш писын тракторым заправитленыт. Сменым приниматлыше трактористка пӱтынь агрегатым проверятлен, машинам сайын ончен, деталь-шамычым смазыватлен. Мый, адак мыйын помощникем машинам приниматлыме ден сдаватлымым пеш сайын ончен улына, муымо чыла ситыдымашым тунамак тӧрлатенна.

Сменитлымаш писын, четко да организованно эртен. Тудлан мланна нормо почеш 2 шагат кӱлын гын, а ме чылажымат 1 шагат жапыште ыштен шуктенна.

Йўд сменым пытарыше трактористка-шамыч кажне кечын 6 шагат эрдене канаш каеныт. Мемнан кок передвижной будка ыле. Иктыже канашлан назначитлыме, а весыштыже красный уголокым оборудоватлыме. Тыште ўдыр-шамычлан патефон, газета лийын, радиом колыштыныт да тулеч молат.

Ме адак тушкат кӱлеш семын ончен улына, чтобы йўдым ыштыше трактористка-шамыч кечывалым сайын каен да мален кертышт, тиде жапыште нуным иктат ынже тревожитле. Нуным, пашам ыштыше трактористка-шамычым, икмыняр жэплан сменыште кажне кечывал жаплан кынелтыме. Тыгеракын трактор шамыч обед жапыштат шогалын огытыл—паша кӱрлтде каен.

Каласаш кӱлеш, йўд сменыште ыштыше трактористка-шамычын шке паша результатшым паленыт: йўд жапыште кунар куралме, кунар горючийым израсходоватлыме, сменыште мыняр заработок. Вообще учетлан пеш кугу вниманийым уделятленна, ме отлично умленна: соревнованийыште учетым кунарак сайын шындыме, тудын результатшат тунарак сае лиеш. Учетчик пятидневкыште ик гана кажне трактористкалан тудын выработкыже, горючийым расходоватлымыже да пасу паша сезон тӱҥалме гыч кунар заработкыже нерген сведенийым пуэден.

Кастене адакат пӱтынь бригада дене тракторым приниматлена, тыге 6 шагат кастене трактористка-шамыч йўд сменылан тӱҥалыныт. Освещений мемнан сай ыле, сандене пашам йўдымат кечывалымсе семынак ушанлын, спокойно да производительно ыштеныт.

Мыйын бригадын обслуживатлыме пасулаште колхозник-шамыч мемнан паша дене доволен ыльыч. Куралмашын качествыже верч ме эре сайын тыршен улына, чырым коден куралмаш лийын огыл. Но вет паша почвым сайын обрабатыватлымаште велэ огыл. Шошо

(Мучашыже 4-ше стр.)

Павлов 1,55 гектарым куралын

Косолапово. (Телефон дене). Районышто 2-й майыште чыла колхоз ӱдаш лектыныт. Шошо ага пашаште посна комсомолец-шамыч примерым ончыктат.

„Пеледыш" колхозышто (Елеевский ял совет) Павлов Василий 4-й майыште нормо почеш 0,75 га олмеш, 1,55 гектарым куралын. „Танк" колхозышто Романов В. ден Золотарьев А. 1,30—1,35 га марте куралыт.

„Броневик" колхозышто (Куршаковский ял совет) комсомолка Исленьтева А. ӱдаш лекме первый кечыште 1,53 гектарым куралын. „Чевер ӱжара" колхозышто Чирков 1,32 гектарым куралын. Тыгаяк кӱкшӧ производительностьым ончыктышо комсомолец-шамыч моло колхозлаштат улыт.

Я. Малинов.

АГИТФУРГОНЫМ ОРГАНИЗОВАТЛЫМЕ

Шошо ага жапыште колхозлаште агитмассовый пашам сай шындаш, ончыл колхоз-шамычын опытыштым передаватлаш, социалистический соревнований шарымашым организоватлаш ВЛКСМ Обком бюро 13 еҥ гыч агитфургоным организоватлен.

Агитфургоным маргосфилармоний ден театрысе артист-шамыч, 4 агитатор моло организацийын представительышт гыч организоватлыме.

Агитфургон Н.-Тор'ял районысо колхозла-шамычым обслуживатлаш тӱҥалеш. Колхозлаште соцсоревнований шарымашым, ВКП(б) XVIII с'езд материал-шамычым изучатлымашым, у муро туныммашым организоватла.

Снимкыште: Марийский республика гыч Дальний Востокыш кайше ӱдыр-шамыч.
Фото С. Чуршуковын.

30 ӰДРАМАШ ТУНЕМАШ ТӰҤАЛЫНЫТ

Звенигово. (Телефон дене). Тений район мучко 66 ӱдрамаш трактористка-шамычым ямдылен шукташ МТС пашаеҥ-шамыч обязательствым налыныт. Тудым илышыш пуртен шукташлан кызыт учебный планым да моло кӱлеш мероприятий-шамычым ыштеныт.

МТС пашаеҥ - шамыч налме обязательствыштым шукташ практически пижыныт. Ремонт гыч лекше трактор-шамычым колхозлашке колтымо да туштo прицевщица-шамыч кокла гыч 30 ӱдрамашым трактористкалан туныкташ тӱҥалме. МТС пелен технический кружокым организоватлыме. Кружок дене комсомолец Солянов йолташ вуйлата. Тудо трактористкалан тунемше ӱдрамаш-шамычлан эреак практический полышым пуаш тӱҥалеш.

Кудрявцев.

Ӱдрамаш-шамычын собраний

Сернур. (Телефон дене). Районышто самырык депутатка-шамычын ӱжмашыштым шокшын вашлийыныт. Машинно тракторный станций пелен коллективлан депутатка-шамычын ӱжмашыштлан 30 трастористкам ямдылен шукташ вашмутым пуаш обязалтыныт.

Комсомольский организаций-шамычат тиде пашалан чот пижыт. Кызыт комсомолец-шамычын инициативышт дене кажне сельсоветлаште ӱдрамаш-шамычын собраний эртаралтеш. Собранийыште депутатка-шамычын письмаштым обсуждатлат. Ӱдрамаш - шамыч трактористкалан тунемме пашам моткоч кӱлешан пашалан шотлат да депутатка-шамычын письмаштым шокшын одобритлат.

Гужавин.

46 трактористкам туныктат

Оршанка машинно-тракторный станций пеленсе комсомольский организаций СССР да РСФСР Верховный Советын депутаткаже-шамычын 100 тӱжем ӱдрамаш трактористка-шамычым ямдылен шукташ ӱжмашыштым ВЛКСМ ЦК, СССР Наркомземын ден Наркомсовхозын постановленийыштым обсуждатлышт да производство деч кӱрылтде 46 трактористкам ямдылен шукташ обязательствым налын.

Трактористка-шамыч ямдылымаш паша социалистический соревнованийым кумдан шарыме дене ышталтеш. Теве комсомолка-трактористка Иванова 3 ӱдырым трактор дене пашам ышташ туныктен шукташ мутым вале. Агроном Москвичев 10 трактористкам туныкташ лие.

Ф. Кузьминых.

Первый май вес эллаште

АНГЛИЯ

Национальный труд совет первомайский обращенийым публиковатлен. Обращенийыште агрессий ваштареш кучедалашлан, Англия ден Советский Союз коклаште сотрудничествым установитлаш ӱжалтеш.

Кугу йӱрым ончыде, Лондонышто шуко тӱжем еҥан демонстраций лийын.

30 апрельыште Лондонын пеш кугу „Куинс—холл" концертный залыште первомайский концерт лийын. Концертым СССР ден культурный связьым кучышо общество организовален.

ФРАНЦИЯ

Шуко олаште первомайский демонстрацийыште лу тӱжем дене еҥ-шамыч участвоватленыт. Парижыште да тудын окрестностьлаштыже 40 первомайский погынымаш лийын. Сена ден Уаза департаментыште 20 погынымаш лийын. Элын угольный районлаштыже, Нор ден Па-де-Кале департаментлаште, первый майыште паша тичмашын гаяк чаралтын.

Парижын шуко районлаштыже да тудын предместьылаштыже шемер-шамычын шуко еҥан митинг-гышт лиеденыт.

США

Нью-Йоркышто первомайский демонстрацийыште 100 тӱжем варе пашазе участвоватлен. Демонстрант-шамыч олан главный уремлаже дене антифашистский плакат-шамыч дене эртеныт. Плакатлаште тыгай надпись-шамыч ылыч: „Нейтралитет нерген законым отменитлаш", „агрессор-шамыч дене торгайымашым чараш" да моло. Урем кок могырышто тӱжем дене калык шоген, демонстрант-шамычым саламлен да антифашистский лозунг-шамычым провозглашатлен.

КИТАЙ

Шанхайысе „об'единенный пашазе ассоциаций" да „Чунцин шемер-шамыч об'единений" 1 майыште уло тӱнясе пашазе ден шемер шамычлан воззванийым луктыныт. Нуно пӱтынь тӱнясе шемер-шамычым китайский шемер-шамычлан полшаш ӱжыт.

Тракторный бригада ӱдымаште

МУЧАШ

ага годым пашам туге организоватлаш кӱлеш, чтобы шӱрымаш, культивацийда ӱдымаш коклаште нимогай кӱрылтышат ынже лий. Вет ӱдымӧ годым, особенно тенийсе 1938 ийсе условийыште кажне капля влага шергакан улеш, значит пасу пашам эн кӱчык срокышто эртарыман.

Мый шке опыт гычем шинчем, тиде утларакшым бригадир деч да тудын трактор-шамычын пашаштым планироватлен шуктымыжо деч зависитла.

Мутлан бригадыште кум трактор, нуно участкыште шӱрымашым, культивацийым да ӱдымашым эртарышаш улыт. Шуэн огыл бригадир-шамыч эн первояк чыла машинам шӱрашлан, вара культивацийыш да кумышо кечын гына—ӱдашлан колтат. Тиде годым кӱрылтыш лиеш. Мланде кошка да ӱдымӧ пырче кукшу почвыш логалеш.

А бригадирлан пашам кузерак организоватлыман ыле? Первый кечыште тудо кок тракторым шӱрашлан колтышаш, а тудын почеш кумышо тракторым—культивацийлан. Трактор-шамыч йӱдымат тыгеак ыштышаш улыт. Тыгеракын эрлан примерно 150—200 гектар шӱрымӧ да 40—50 гектар культивироватлыме лиеш. Тиде годым бригадирлан ик тракторым шӱрыма гыч ӱдымашке кусараш йӧн лиеш. Следовательно, кокымшо кечыште ик трактор шӱраш, весыже культивироватлаш, а кумышыжо ӱдаш тӱҥалеш. Йӱд сменыште кок тракторлан почвым культивироватлыман, а кумышыжо шӱрымашым пытарен мия. Кумышо кечыште кок трактор эр гычак ӱдымашке куснен кертыт, а иктыже культивацийым пытара. Тыгеракын паша поток семын, кӱрылтде каен шога.

Кажныланат пале, мыйын кондымо пример кажне случайлан общий рецепт лийын ок керт. Но тиде ончыкта, что бригадирлан пашам кузе организоватлаш кӱлмым сайын шоналтыман, тыгеракын кажне случай годым эн выгодный решенийым мужо.

* *
*

СССР ден РСФСР Верховный Советын депутатше-шамыч группа орденоносец шамыч мемнан родинан самырык патриотшо-шамыч дек тракторым управлятлаш тунемаш ӱжын обратитленыт. „Передовой молодежь кокла гыч трактористка-шамычым массово ямдылаш пижаш жап шуын, — тиде обращенийыште ойлалтеш. Тенийсе ий мучашыште мемнан ял озанлыклан 100 тӱжем трактористка деч шагал огыл пуыман".

Мый куд ийым тракторный бригадын бригадиржылан ыштенам. Мыйын бригадыштем 50 ӱдыр утла тунемыныт, нуно трактор водитлымашын искусстве дене овладеватлаш путырак кугу желаний дене тыршеныт да шке шонымашыштым шуктеныт. Кызыт нине самырык трактористка - шамыч колхоз пасулаште моткоч сайын пашам ыштат.

Мый ом сомневатле, мемнан ӱжмашна колхозный ялын ӱдыржӧ-шамыч коклаште кумда откликым муэш.

П. Ангелина.

СССР Верховный Советын депутаткаже, орденоносец.

САЙ БИБЛИОТЕКА

КУЖЕНЕР

Иван-солинский средний школа пеленсе библиотека ий еда у литература-шамыч дене ешаралтеш. Кызыт тиде библиотекыште 800 теҥгеаш тӱрлӧ литература шамыч улыт. Нунын коклаште классический литература Пушкинын, Чеховын, Горькийын, Некрасовын да молын шуко уло.

Библиотекын 423 читательже уло.

А. Сандаков.

Отв. редактор— К. А. ЛЕНСКИЙ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комната № 70, телефон № 90.
Упол. Главлита Мар. АССР А—391. г. Йошкар-Ола, 1 типография Маргосиздата.